

עלון תורני שבועי

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

פרשת שופטים

י-ם:	ח'פה:	ב"ש:	ח"א:	ניו יורק:	פריז:	לונדון:	קובלנקה:
18:40	18:50	18:57	18:57	19:24	20:25	19:41	19:38
19:52	19:54	19:53	19:54	20:25	21:42	21:02	20:46
20:31	20:31	20:30	20:29	20:55	22:05	21:20	21:19

כניסת השבת:
צאת השבת:
ר"ת:

הפסרת השבת:
השמים בסאי

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רוח שליט"א ראש המכון

קציצת עצי פרי כגון תותים שמפריעים לבנייה וגורמים לכלוך

הלן פירוש ההלכה למעשה והרוצה להרחיב יעין בגוף התשובה

א. אסור לקצוץ אילן מאכל העושה פירות, והעושה כן עובר על לאו מן התורה וחייב מלקות.

ב. עץ שהזקין וכבר אינו עושה פירות [קב תמרים לדקל או רבע הקב לזיתים] מותר לעקרו.

ג. עץ המזיק מותר לעקרו. ופי' מזיק היינו עץ המזיק לעצים אחרים או לשדה אחר, וכן בשאר נזקים כגון שמוזק למנוע אויר או אור מותר לעקרו. וכן בנדון עץ התות שלפנינו, שהשרשים מוזיקים למערכת הביוב, ה"ז עץ המזיק ושרי לקוצו.

ד. היתר קציצת עץ המזיק היינו דוקא כשמזיק באופן שחייב לעקרו לחלוטין, כגון שמזיק עם כח שרשיו להחליש עצים אחרים או שדה אחר או למערכת הביוב כבנדו"ד; אולם אם רק הענפים מוזיקים, כגון לתאורה או אויר, אין לעקרו לחלוטין אלא רק לקוץ את הענפים המפריעים, ואף אם אחר זמן יצטרך לקצוץ שוב, מ"מ הכי עדיף מאשר לקצוץ לחלוטין.

ה. עץ שהוא מעולה בדמים, כלומר ששווי הקורות לבנין או כיו"ב גבוה יותר משווי פירותיו, מותר לקוצצו כיון שאין נקרא השחתה.

ו. עץ שהוא צריך למקומו, כלומר שרוצה לבנות באותו מקום שהעץ נטוע, רבותינו הראשונים התירו קציצת העץ לצורך זה, ורבותינו האחרונים סמכו על כך היתר הלכה למעשה לשואלים שרצו לצורך בניה, והתירו זאת לכל צורך מצוה כגון בניית בית כנסת, מקוה, בית קברות, סוכה ועוד, ואף לכל צורך בניה שהיא למטרת מגורים התירו.

ז. כל בניה למגורים בימינו, אף כגון בניית הקבלנים שמטרתם לרווח, נחשב לצורך בניה למגורים ומותר. אמנם אם הבניה היא לצורך טיול בעלמא, או לנוי או יופי, אין להתיר לקצוץ האילנות בשביל זה.

ח. גם באופנים המותרים, יש מי שכתב שהיינו מצד דין של "בל תשחית" אך מ"מ סכנה איכא בדבר ואסור לקוץ. ורוב ככל האחרונים חלקו על דבריהם, וכן הוא סתימת לשון רבינו הרמב"ם ושאר ראשונים, שבאופנים המותרים מותר לקוץ, ולא הוסיפו לחוש משום סכנה. ומכל מקום רבו האחרונים שכתבו שלרווחה דמילתא יש לשכור נכרי שהוא יבצע את הקציצה.

ט. האופן היותר ראוי הוא שלא לקוץ האילן כלל, אלא להוציאו כמות שהוא שלם עם גוש אדמה גדול שיכול לחיות עמו, ולהעבירו למקום אחר עם גוש באופן שלא יתפורר. ובוה כשם שאין צריך למנות לו ערלה מחדש, כך אין כאן כל חשש לבל תשחית, ואף אין כאן כל חשש סכנה, ובכלל שיעשה זאת ביד אומן, באופן שוודאי אמור לחיות. וכחאי גוונא נראה שמותר לכתחילה, אף ללא צורך כלל. וכמו"כ אין כאן כל חשש סכנה, כיון שמוציא את העץ עם גוש. ונראה שגם מה שתלו האחרונים ברבי יהודה החסיד בצוואתו שאין לקוץ אף באופן המותר משום חשש סכנה, אין כוונתו אלא בקציצה, אך הוצאת העץ עם גושו והעברתו למקום אחר, אינו השחתה, ומותר גמור הוא.

י. באופן שמוציא את העץ עם גוש גדול שיכול לחיות עמו, ומעבירו ללא ניתוק למקומו החדש באופן שאינו מנוה כל שנות ערלה, נראה שמותר לכתחילה לעשות זאת אף ע"י גנן ישראל, ואין לחוש לכל סכנה. ואף שהרחי"ד א"ב בסוף תשובתו (חיים שא"ס"כ) כתב שייבא גויים אומנים, אך נראה שמדבר בעקור עם שורשיו בשלימות. אמנם הרוצה לחשוש לפשיטות לשונו של הרח"ד א"ב יעשה זאת ע"י גוי, אולם יש להעביר את העץ באופן שוודאי יכול לחיות שלא יתחייב בערלה. אך מוטב שישאל הבקי וירא שמ"ס יעשה זאת, ואין לו לחוש לכל סכנה בכה"ג, ויסמך על גדולי עולם שהתירו בכך בכל גוונא, וכאמור לעיל כן יש לדקדק גם בצוואת ריה"ח שלא אסר אלא לקוץ, דהיינו קציצה ממש ולא בהוצאה עם גוש.

יא. א) עץ התות: מצאנו היתר גמור מדינא דגמרא כיון שדינו כעץ המזיק, ולית מאן דפליג דשרי לקוצצו. ונכון לקצוץ ע"י נכרי לצאת ידי החוששים לסכנה. ב) אילנות שנמצאים במקום הבניה ממש: העיקר להלכה כדעת רבותינו הראשונים שגם צורך זה נמנה על האופנים המותרים, ויהיה מותר לקצוץ; וכיון שבזה מצינו מי שכתב לחלוק וכן ישנם החוששים לסכנה, נכון שישכור גוי ויעשה זאת. ג) עצים המפריעים לאור או לאויר סביב הבניה: הגם שסביבות אלו נחשבות לאופן המתיר לקוץ, מ"מ אפשר להסתפק רק בקיצוץ הענפים ואין לקצוץ כל האילן, כמו שפסק בשו"ת חוות יאיר ה"ל. ומ"מ אם ירצה להוציאם ממקומם לחלוטין יכול לכתחילה להזמין אומנים שיוציאו את העצים עם גוש אדמה שלם וגדול (כגדול של פח בינוני), באופן שהגוש יהי' מסובב עם השורשים, ויכין מראש מקום אחר לנטיעה החדשה, ומיד לאחר ההוצאה יעבירם למקומם החדש, ויכסם היטב בעפר ויהדק העפר, ובכה"ג אין צורך למנות שנות ערלה מחדש, ואין בוה כל דין של קציצת האילן, ויהי' מותר אף באותם אילנות שמפריעים רק לאויר או לאור. ואם ירצה להחמיר ולנהוג כך בכל האילנות להוציאם עם גושם ולהעבירם למקום חדש באופן שלא ימנה להם שנות ערלה, תבוא עליו ברכה, והרויח לצאת אף ידי הדעות המחמירות ביותר כמבואר בפנים.

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ד

הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

פרשתנו פותחת "שפטים ושטרים תתן לך ככל שצריך אשר ה' א-להיך נתן לך לשבטך ושפטו את העם משפט צדק"

אני זוכר שבנערותי ראיתי בספר אדרת אליהו של רבינו יוסף חיים זיע"א - שיש שם הרבה רעיונות של מוסר הפלא ופלא - כתוב שם, שהסיבה שכתבה התורה "תתן לך ככל שצריך" בלשון יחיד היא כדאי לומר לך שחזן מהמצווה הכללית והציבורית שהקב"ה מצווה למנות שופטים בכל כרך ובכל פלך ולכל שבט יש כאן גם ציווי פרטי לכל אחד מאתנו בנפרד, שהתורה מצווה שאנו צריכים להעמיד שופטים ושטרים בשערים הפרטיים שלנו, ואומר האדרת אליהו שהשערים הללו הם בגוף האדם, העיניים, צריך להעמיד עליהם שופטים ושטרים כמ"ש "שומר עיניים מראות ברע" שאדם צריך לשמור תמיד את עיניו וכמו שרבינו הקדוש רבי מאיר אבוחצירא היה רגיל לדרוש על הפסוק "איה הקדשה היא בעיניים" שכל הקדושה של האדם תלויה בעיניים, ועל כן הם צריכים שמירה מעולה. גם האוזניים הם שער חשוב שצריך לשמור, כי השמיעה היא חיי האדם כמ"ש "שמעו ותחי נפשכם" וצריכים לשמור אותם היטב שלא לשמוע מכל הבא לידו אלא יבחין בן טוב לרע ובין לשון הרע לדברים טובים ויטה אזנו לשמוע תורה ותפילה, ויאטום את אזניו מלשמוע כל דבר רע וכמו שאמרו רז"ל בגמרא בכתובות מפני מה כל האזן כולה קשה והאליה שהיא תחתית האזן רכה? שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יכוף את אליהו לתוך אוזנו כדי שלא יכנס לאזנו דבר רע. כמו כן הפה הוא שער גדול הוא מכניס אוכל ושתיה וצריך לשמור מה לאכול שלא יהיה מאכלות ומשקאות איסור וכן להזהר ממאכלות מסוכנים ולא בריאים, וכמו כן צריך שמירה גדולה על פיו שלא יוצא דיבורים אסורים דברי נבלה ולשון הרע כמ"ש "אשר אמרו לשוננו נביר שפתינו אתנו מי אדון לנו". וכך בכל השערים שבאדם צריך לתת שופטים ושטרים.

ומדוע צריך להעמיד גם שופטים וגם שוטרים? כיון שהשופט הוא השוקל מה ואיך צריך להיות, וגם כאן האדם צריך לשפוט ולשקול בדעתו מה הוא הדבר שצריך לראות אותו ומה לא, וכן באוזניים צריך שופט מה מותר לשמוע ומה אסור וק"ו בפה שצריך שופטים מה נכנס לפה ולהיזהר בו מכל דבר שיכול להזיק בין לגוף ובין לנפש ובוודאי שצריך לשמור מה שיוצא מהפה כי אחרי שהדיבור יוצא מהפה לא תעזור התשובה כי הדיבור כבר יצא כמו חץ שנורה שאי אפשר להשיבו.

וכן צריך שוטרים שהם המבצעים את דבר השופט כיון שאחרי שאדם שופט ושוקל בדעתו מה הוא יראה ומה לא ומה הוא ידבר ומה לא וכו' הוא צריך כוחות אדירים כדי להתאפק ולא לשמוע את הדברים הרעים ולא יכניס או יוצא בפיו דברי איסור וכן בשאר השערים. ואז על ידי השופטים והשוטרים "ושפטו את העם משפט צדק" שהאדם מגיע לדרך האמת והצדק לעבוד את ה' וליראה אותו ולדבקה בו שלזה צריך סיוע גדול לימוד תורה והרבה תפילות על כל צעד ושעל.

שהשם יעזור שהשוטרים הפרטיים שבנו ומוחנו וליבנו יהיו שולטים על כל הרצונות שלנו לטוב לנו כל הימים אמן ואמן.

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רוח שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל: 03-9030580 פקס: 03-9030891

מ"י: m.torani@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רוח שליט"א.

מעשה אבות

ר' אליהו בן מלכא – ג' אלול

דקדוק לשון ושהביא קונטרסים של פזמונים וסליחות לימים נוראים מהעיר אופראן ומארץ אלכטאווה שבעמק הדרעא שהם המגורשים מארץ תוואת שבקצה גבול המדבר הסחרה, וסמוכה לעיר אלקירואן ששם [בתוואת] היה קהל גדול שישב שם מגירוש בית שני עד שגורשו משם ע"י הצורר, ומנהיגיהם הם ע"פ רבינו חושיאל ורבינו חננאל ורבינו ניסים גאון ותלמידיהם. אך אינו מתקן לומר נוסח הסליחות אלו כיון שהוא טורח ציבור, אך גם אינו מציע לנוהגים בהם לשנות ממנהגם. כשראה לנוכח לא היסס לצאת בחריפות על ספרים וכן לא חשש להכריע בלשונות מסויימים שהם טעות סופר.

בספרייתו היו נוסחאות תפילה מכל רחבי העולם ואף מארץ הקודש ומאירופה, הוא השתדל לא לשנות מהנוסח המקובל אך מתי שהיה הכרחי הוא שינה ע"פ נוסח שהגיע מארה"ק. אף מצינו שהוא מעמיד לשיקול דעתו של הקורא כיצד לנהוג כגון גבי אמירת כתר מלכות של רשב"ג ביום הכיפורים שדעתו הייתה לא לאמרו כיון שלא יאות ביום קדוש זה לומר תפילה של הגלגלים והכוכבים שהיא בנויה ברובה על דעת הפילוסופים.

רבינו הושפע רבות מכמה אישים בהם הרמב"ם ורבי יהודה הלוי "אדון כל המשוררים בחכמה ויראת חטא" כלשונו, בר' דוד אבודרהם ראה פעמים רבות כמקור לנוסח המערב, כמ"כ הושפע רבות גם מהשל"ה הקדוש.

באגאדיר ניהל עסק משפחתי מבוסס על קשרי מסחר ימיים עם קהילת יהודי אמסטרדם.

קיימת מסורת (יהידית) שלפיה בסוף ימיו עלה לירושלים והצטרף לשיבת 'מדרש חסדי בית אל'. ואולם כיום ידועה מצבתו המצויה בבית העלמין היהודי שליד העיר אגאדיר. לפי הכיתוב שעל המצבה הוא נפטר בג' באלול; שנת פטירתו אינה ידועה בוודאות, וכנראה שנפטר בסביבות שנת התק"כ באגאדיר. ישנה גרסה כי אחותו מלכה התחתנה עם רבי דוד בן ברוך הכהן אזול.

רבינו חיבר חיבורים רבים, אך לא עלה בידו להדפיס אף לא אחד מהם, כל מה שנשארו מחיבוריו נותר בכתב יד. מלבד חיבורו 'כף נקי', ידועים לנו מספר חיבורים נוספים. החיד"א ור' יוסף בן נאים מזכירים את חיבוריו על ה'שולחן ערוך', בשם 'רך וטוב', אשר אבד במרוצת הדורות. מלבד זו מיוחסים אלו כתביו ופיוטים נוספים, זיע"א.

רבינו נולד בעיר אספי בסוף המאה הי"ז סביב שנת תל"ח. לאחר שהתייתם נדד ברחבי מרוקו עד שבשנת תנ"ח הגיע אל העיר פאס, ובה למד תורה אצל ר' יהודה בן עטר ור' שמואל הצרפתי, שניהם מגדולי חכמי פאס בדורם. לאחר זמן מה שב לסאפי עיר מולדתו, ושם ישב עד ששוב נאלץ לעזוב מפחד המלכות. לאחר מכן היה במראכש ובראשית שנת ת"פ הלך ממראכש לאגאדיר שם שימש כרב יחד עם רבי יעקב גדליה, ובה חיבר את חיבורו "כף נקי". ככל הנראה, באגאדיר ניהל עסק משפחתי מבוסס על קשרי מסחר ימיים עם קהילת יהודי אמסטרדם.

בצעירותו היה חבר לרבי אברהם אבן מוסא רבי יעקב אבן צור וכמ"כ כמה פעמים מזכיר את חבירו רבי יעקב פינטו ממראכש. רבינו נודע כתלמיד חכם ומקובל, פייטן ובלשן, בעל השכלה כללית רחבה, אשר היה בקיא בחכמת היצירה המוויקלית וידע שפות רבות, בהן ערבית, ספרדית ואיטלקית.

רבינו התעניין מאד במנהגי הקהילות ובכל נדודיו ברחבי מרוקו בירר את הליכותיהם ומנהגייהם של יהודי המקום, בכתביו אפשר למצוא שהתחקה אחר מנהגי הקהילות באופראן, דרעא, תאפילאלת להם קרא "המערביים הקדומים" ומאידך על קהילות יוצאי קאשטילייא טיטואן והנמשכים אחריהם. כמו כן הוא מעיד בספריו על מנהגים מחוץ למרוקו וניכר שהיה חוקר ובודק היטב כל מנהג בכדי שיוכל לערוך את ספרו "כף נקי" על מנהגי ונוסחי התפילה על הצד הטוב ביותר.

אף שאיש כמותו ידע בוודאי להעריך היטב את חשיבותם של מנהגי ישראל, אך כשראה לנוכח לבטל איזה מנהג לא ראוי לא היסס בכך, למשל הוא התנגד למנהג של עטיפת הספר תורה בצעיפי נשים כפי שהיה שנהגו, כן ישנם דברים שנהגו ע"פ הקבלה שהתנגד להם, מהם שלא עלתה בידו כגון אי אמירת שיר השירים בערב שבת ומהם שהצליח כגון שלא יאמרו מזמור לה' הארץ ומלואה עם הכוונות בלילי שבת כסגולה לפרנסה [כדוגמת המנהג בליל ר"ה]. מאידך בספרו הוא משבח את החזן שיוודע כוונות והסודות של תפילת יום הכיפורים.

את ספרו על התפילה התחיל לכתוב כבר בגיל צעיר, וכן רואים שהכתוב רבות בנושא כדי לדלות מידע רב ככל שניתן. הוא כותב שהכתוב עם רבי שלום בן צור בסאלי על עניין

מילי הקסידות

מצוות התוכחה והתשובה

שישפטו אותם מי לחיים ומי למיתה ומי לעושר ומי לעוני רח"ל אבל ספרי מתנים שפותחים פנקסיהם שכבר מתו אין להם על מה שיפתחו פנקסיהם ביום הדין. והתשובה היא אם אפשר בעיני ה' ובעיני רבותי יוכשר למה פותחים ספרי מתנים, לא בשביל המתים אלא בשביל בניהם וצאצאיהם לראות אם בניהם הולכים בדרך הישר והטוב ושומרי שבת אזי להורים שלהם נותנים כתרים מן השמים על ראשם בגלל שהניחו זרע כשר, ואפילו אם ח"ו ההורים היו שלא הולכים בדרך הישר נותנים להם כתרים, היות ברא מזכה לאבא, אבל אם ח"ו הבנים לא הולכים בדרך הטוב והישר אפילו ההורים היו מגן עדן דוחפים אותם מגן עדן ואומרים להם ארור ארור זה ילד ארור זה גידל. עובדא בגאון אחד שהיה אלף ושלש מאות שנה אב בית דין למעלה וקרה מקרה אחד מצאצאיו המיר דתו ודחפיהו ממקומו ועשה לו עגמת נפש.

על כן אבקש ממכבודם היקר תתחשבו באבותיכם ובסביבתם ותחזרו בתשובה שלמה ומקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. הזהרו אל תגרמו עגמת נפש לאבותיכם ולסביבתם זהו שכתבה תורתנו הקדושה "כבד את אביך ואת אמך" הכבוד הוא שתהיו הולכים בדרכי ה' שלא תעשו עול וחלול שבת ותגרמו עגמת נפש להורים. תדעו רבותי טעם שכופלין לעילא בעי"ת מפני שבימים הללו הוא מתעלה יותר כפול ומכופל מפי בריותי מפני שהוא יושב על כסא דין וצריכין לשבחו ולפארו ולבקש רחמים עליו [לבוש סימן תקכב סעיף ח עיין מטה אפרים שם אות א'] דבכל השנה שאין כופלין אומרים לעילא מן כל ברכתא כדי להשלים כ"ח תיבות מן יהא שמייה רבא עד בעלמא, ומן ר"ה עד אחר יו"ה" שכופלין 'לעילא' אין לומר 'מן כל' ברכתא רק 'מכל' ברכתא כך הביא טעמי המנהגים סימן תרצ"ה. למה אנו תוקעים מאה תקיעות בראש השנה, איתא בספרים שהיות אמו של סיסרא צעקה מאה צעקות לכן תקנו חז"ל מאה תקיעות כדי לבטל מאה צעקות שלה שהרי מצינו בשביל עשו שהוריד שתי דמעות גרם חורבן שני מקדשות, לכן תקנו מאה תקיעות בר"ה כדי לבטל מאה צעקות של אמו של סיסרא ואסיים דברי תכתבו לחיים טובים ארוכים ושנים נעימות וטובות.

(מספר ליקוטי יוסף לרבי יוסף גבאי זצ"ל יום פטירתו ו' אלול)

כתוב בספר ויקרא בפרשת קדושים "הוכיח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" וצריכים אנו לדעת למה הזהירה התורה להוכיח את עמיתך, ופירש הכלי יקר שדווקא עמיתך במצוות תוכיח לאפוקי ג' כיתות שאינן מקבלין תוכחה והם רשעים כסילים וליצים וסימנך רכ"ל כמ"ש "אל תוכח לץ" וכתוב "באזני כסיל אל תדבר" וכתוב "ומוכיח לרשע מומו", כי כל הולך רכיל שומח לאיד וכשהיה רואה דבר ערום בחבירו לעולם אינו מוכיחו להשיבו מדרכו אלא הולך ומרגל בו כדי לבשר ברבים קלנו. ונחזור לבאר למה צריכים להוכיחם ואם לא הוכיחם אזי יהיה חטאו נשוא עליך?

והתשובה היא א"א בעיני ה' ובעיני רבותי עפ"י מה שראיתי בספר טעמי המנהגים סימן תרפ"ג טעם למה שנתקן הורידו בלשון רבים לומר חטאנו ולא אומר חטאתי משום שכל ישראל גוף אחד וכל אחד ממשאל הוא אבר פרטי, והוא ערבות שאנו נהיינו ערבים זה לזה אם יחטא וכאשר חבירו עושה איזה חטא כאלו עשהו הוא ולכן אעפ"י שאין בו אותו עון צריך להתודות כי כשעשהו חבירו הרי כאילו עשהו הוא בעצמו. משל לאחד קודח בתוך הספינה תחתיו וצעקו עליו בניו מה זה אתה עושה כי יכנסו המים דרך הנקב ותטבע הספינה השיב להם מה לכם בזה והלא תחתני אני קודח השיבו לו אם יכנסו המים תחתך גם עלינו יעבר כוס, וכן כאן בנידון העברות. והוא כוונת הפסוק "הוכיח תוכיח את עמיתך" אם ראית אותו בדרך לא ישרה חובה עליך להחזירו, ואם לא החזרתה אותו גם אתה תקבל העונש של החטא, והוא "ולא תשא עליו חטא" כי אם אתה מוכיחו אזי נקי אתה מהחטא אשר עשה.

ודעו רבותי, כתוב בספר דברים [פרק ב פסוק טז] בפרשת ואתחנן "כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלוהיך למען יאריך ימך" ורז"ל אמרו חייב לכבד את הוריו אפילו אחרי מותם, בשלמא בחיים שהם חיים צריך לכבדם במלבוש ובאוכל טוב, אבל אחרי מותם איזה כבוד צריך לכבדם? והתשובה היא אם אפשר בעיני ה' ובעיני רבותי יוכשר, תדעו רבותי שאנו אומרים בסדר העבודה בראש השנה ספרי חיים וספרי מתים נפתחים בחסדי אבות ראשונים אנו בטוחים. אני שואל למה ספרי מתים נפתחים ביום הדין בשלמא ספרי חיים נכון הדבר כדי

מיטג בכשרות

מעשר עני

באילו גידולים נוהג מעשר עני ומאימתי מתחילה שנת מעשר עני

שנת מעשר עני איננה מתחילה בכל הגידולים באותה תקופה, אלא היא חלוקה בין סוגי התוצרת החקלאית כמפורט להלן:

1. ירקות שיקטפו אחרי ר"ה תשפ"א מפרישים מהם מעשר עני.
2. ירקות מאוסמים שמשווקים בשנת תשפ"א אולם נלקטו בשנת תש"פ [כגון תפו"א, גזר, שום ועוד] מפריש מהם מעשר שני.
3. פירות האילן שהביאו שליש קודם ט"ו בשבט תשפ"א, אף שייקטפו לאחר ט"ו בשבט, מכל מקום מפריש מעשר שני.
4. פירות שיביאו שליש לאחר ט"ו בשבט תשפ"א [בד"כ החל מעונת פרי השסק ואילך], מפריש מעשר עני.
5. אתרוג שייקטף לאחר ראש השנה של תשפ"א ולפני ט"ו בשבט, מפריש מעשר שני. והנקטף לאחר ט"ו בשבט תשפ"א מפריש מעשר עני בלבד.
6. פירות הדר שהביאו שליש לפני ט"ו בשבט תשפ"א, ונקטפו לאחר ט"ו בשבט תשפ"א, מעיקר הדין, דינם ככל פירות האילן, ויש שחששו לדמותם לאתרוג מספק, ועל כן מפרישים מספק גם מעשר שני וגם מעשר עני.
7. קטניות שיביאו שליש לאחר ראש השנה תשפ"א, מפריש מעשר עני.
8. קטניות מאוסמים [כגון חומום חמניות ועוד], שהביאו שליש בתש"פ, מפריש מעשר שני אף אם נלקטו בתשפ"א.

האם חובת הפרשה ונתינת מעשר עני נוהג רק בטבל ודאי?

1. חובת הפרשת מעשר עני היא בכל פעם שמפרישים תרומות ומעשרות וגם מפירות שהם ספק טבל.

2. אולם חובת הנתינה בפועל לעני, נוהגת רק בטבל ודאי, ולא בדמאי [=מצוי היה בזמן יוחנן כהן גדול שרוב עמי הארץ היו מעשרין, ומ"מ התקינו שיש לעשר, ובזמנינו אלו הפירות שאדם קונה עם כשרות, אולם הוא מחמיר לעשב שוב בעצמו מפני חששות כלשהם] שבדמאי יכול המפריש לומר לעני הבא ראה שהירקות אינם מעושרים וטול מעשרותיך.

3. בפירות שהם ספק טבל [המצויים בשוק היום, ללא כשרות] יש אומרים שדינו כדין פירות שהם דמאי, ופטור מלתת לעני, וכדין מעשר ראשון שפטור מלתת ללוי גם בספק טבל. ויש מחמירים כן לתת מעשר לעני בספק טבל, כיון שקיימ"ל "ספק עניים, לחומרא" "צדק משלך ותן לו", ולהלכה ראוי להחמיר בספק ממון עניים, ובפרט שאפשר לבצע זאת באמצעות הלוואה מראש בסכום נמוך.

אופן הנתינה.

כמובן שאפשר לתת פיזית לעני את הפירות עצמם, אולם לא תמיד זה בר ביצוע, ומאידך חכמים המליצו על אופן נוסף של הלוואה מראש של סכום לעני, ובמהלך השנה להתקזז עם העני, כאשר הוא לא יתן לו את המעשר, והעני יקזז מההלוואה. להלוואה זו דינים רבים, וביניהם שיכול לחשב את סכום הפירות כשער הזול, ועוד דינים. ולמעשה לפי חישובים שעשינו לכל צרכן פרטי שמשתמש עד 750 ק"ג תוצרת חקלאית לכל שנתמעשר עני, די בהלוואה מראש לעני בסכום של 75 ₪.

מי שברשותו כמויות גדולות יותר, וכן סוחרים ובעלי עסקים צריכים לבדוק בהתאם לכמות.

לצורך ביצוע ההלוואה עם העני וקיום מצוות ההפרשה ניתן להתקשר למשרדי 'בית המעשר' ולבקש את ביצוע הנתינה לעני ובכך לקיים את המצווה כדין. טלפון המשרד הוא 03-9030580 בין השעות 09:00 - 17:00

פנת המעבדה

עשב חיטה

עשב חיטה, הוא העשב היוצא מהנבטה של זרעי החיטה. את גרעיני החיטה מנביטים על גבי מגשים או באדמה או באדמה שבעצמים קטנים. כאשר העשב מגיע לגודל של כ- 15 ס"מ, הוא נקצר. למרות שטעמו כטעם דשא, מכל מקום הוא מומלץ מאד מבחינה בריאותית על ידי תזונאים רבים מאד. הכלורופיל שהוא 70% מהתכולה של עשב החיטה מאד יעיל למוגלובין. כמו כן לעשב זה יש ויטמינים מרובים, סידן, אשלגן ועוד, 17 סוגים של חומצות אמינו, ועוד יתרונות רבים. את העשב מומלץ שלא לצרוך כמות שהוא והצריכה הנפוצה של מוצר זה הינה שתייה של מיץ המופק מהעשב באמצעות מסחטה חשמלית או ידנית.

למרות שהחיטה נזרעת במהלך כל השנה ונקצרת כאמור תוך זמן קצר, אין בית מיחוש לאיסור חדש, שאינו נוהג אלא בחיטה שהם הגרגירים ולא בעשב עצמו שהוא שלב ראשוני בלבד [ראה רש"י עמ"ס פסחים דכ"ג ע"א בד"ה קוצר לשחת] ואף בתבואה אין איסור אלא משהביאה שליש [ראה רמב"ם הל' תמידין פ"ז ה"ו]. ולכן כל עוד שהוא עשב ולא תבואה אין כל חשש לא לגבי חדש, או חמץ, או שאר דינים.

פירורי לחם

פירורי לחם, מיוצרים בשתי דרכים. האחת, באפיית לחם למטרת הפיכתו לפירורים. השנייה, בית המאפה מקבל את הלחם החוזר מהחנויות, ומפוררו ומוכרו כ"פירורי לחם".

בדרך כלל המוצר עם תום הכנתו, מבית המאפה, הוא בחזקת נקי. אמנם במהלך שרשרת האחסון והשיווק, עלול המוצר להיות מותקף במזיקי מחסן, בוגרים וחללים, וככל שהוא ייארז לאחר הייצור באריזות יותר עמידות כגון אריזות פלסטיק אטומות, הוא יישאר נקי למשך יותר זמן.

אופן הבדיקה והשימוש:

בזמן הרכישה יש לראות שהאבקה אוורירית ונעה מצד לצד ללא קורים המהווים סימן להימצאות חרקים [לעיתים הקורים הם כעין "חשמל סטטי" ואינם בהכרח סימן לחרקים].

כנימות עלה בעשב חיטה

אופן הבדיקה והשימוש:

כשהמוצר הוא ללעיסה כמות שהוא, יש לנקותו ביסודיות. לאחר הקציר מהעציץ או מהאדמה, יש להשרות את העשב בחומר [כגון סטרילי טבע] למשך כ-3 דקות, לשפשף באמצעות ספוג בכל צידי העשב, ולשטוף היטב תחת ברו מים.

לצורך טחינה במסחטת מיץ, די לשטוף היטב קודם הטחינה, ובפרט אם העשב גדל במנבטה ביתית. מיץ מוכן - מותר לשתותו בלא צורך בבדיקה.

פירורי לחם נגועים בחיפושיות מחסן

יש לשפוך את תכולת האריזה ולהבחין שיש זרימה אחידה. באם נתגלו חשדות כלשהם, או שתאריך הייצור מלמד על אחסון ממושך, יש לפזר את הפירורים על מגש או צלחת, עדיף בצבע כתום, ולראות שאין קורים, גבישים וחרקים. באם התוצרת נמצאה נגועה אין להשתמש במוצר, מכיון שקשה להבטיח הסרת כל החרקים באופן מוחלט.

בשורה משמחת לכל שוחרי תורה והלכה

יצא לאור שו"ת 'כתר מלוכה'

בו נידונו שאלות שונות בד' חלקי השו"ע מתקופת מגפת הקורונה לתפ"ץ

מאת מורינו ראש המכון וביהמ"ד
רבי שניאור זלמן שליט"א

רב אזורי במ.א. גזר

ורב ודומ"ץ קהילת משכן התורה באלעד

הספר דן בשאלות בד' חלקי שו"ע

אורח חיים: נטילת ידיים על אלכוה'ל, תפילה עם מסכה, תפילה עם מטרייה, מנין מרפסות, עליה לתורה ממרחק, ברכה לחולי קורונה שאין לו טעם, הבאת תפילין ששרפו בעת היציאה מביה"ח, מענה לטלפון בשבת, להלשין על דרשת שבת הגדול המתוכננת, ועוד. יורה דעה: היכר לשנים שסועדים ב"ח בתקופה זו, פתרון לטבילת כלים בזמן זה, עניני כיבוד הורים, ביקור חולים וניחום אבלים בתקופה זו, ועוד. אבן העזר: חופה כאשר אסור כינוס עשרה, תקיעת כף בכתובה, ועוד. חושן משפט: תשלום לביה"ס, מעונות, אולמות, וכדו'. ביטול כרטיס טיסה, ותשלום העמלה לסוכן, חולה שיצא והזיק אדם או ממון.

ועוד נושאים רבים ומגוונים...

הספר מופץ במהדורה דיגיטלית
למייל בחינם לזיכוי הרבים

ניתן לשלוח בקשה למייל: m.torani@macon.co.il
וכן ניתן להורידו מאתר המכון www.hamacon.co.il

"הביאו את כל המעשר... ובחנוני נא בזאת אמר יי עבדאזת אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג')

מצטרפים ל'בית המעשר'!

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

תחת פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

להצטרפות

03-9030580 אתר: hamachon.co.il

בית
המעשר

שעי' 'המכון למצוות התלויות בארץ'
תרומות ומעשרות בדרך הנכונה והקלה